

Sven Fenger og Henrik Herskind: *Agitation og Propaganda. Om socialistisk teater og musik i Weimarrepublikkens Tyskland*. 208 s. Kr. 58,00.
PUBLIMUS 1978

Trods den historiske afstand til 20-30'ernes Tyskland, er der her tale om en forbavsende aktuel bog, som kan give vigtig inspiration til alle, der beskæftiger sig med socialistiske æstetik- og kunstformer. Lighederne mellem 30'erne og 70'erne er kun alt for påfaldende.

Bogens indledende afsnit om Weimarrepublikken og KPD's politiske udvikling er nok de mindst væsentlige; her er visse dispositions-mæssige og formuleringsmæssige svagheder, og man vil kunne læse dette stof bedre fremstillet andre steder. Men fra og med behandlingen af arbejds-teatret i 1920'erne (s. 37) er det en fortrinlig bog. Gennemgangen af de forskellige AGIT-PROP-grupper, deres teorier og forholdet til (især) KPD's kulturpolitik er klart formuleret og fyldt med vigtige oplysninger, gode kildehenvisninger og velvalgte citater fra samtidens debat. Den afsluttende ekskurs om form/indhold-problematikken i socialistisk kunst er for kortfattet til at rumme de mange nuancer i dette komplicerede problem; man kan her få noget mere at vide om den refererede debat hos Ib Bondebjerg: Proletarisk offentlighed (hvor man til gengæld skal være mere kritisk over for de konkret historiske oplysninger).

Resten af bogen handler om 1) Hanns Eisler, 2) Brecht og Eislers samarbejde omkring "Die Massnahme", og 3) Truppe 31 og deres stykke "Musefælden".

I Eisler-afsnittet redegøres for Eislers udvikling fra borgerlig kunst-komponist (som elev af Schönberg) til erklæret og teoretisk reflekteret "proletarisk kampmusik-komponist". Hans "nye metoder" og hans brug af "kampsangen" beskrives og tydeliggøres med gode, konkrete analyser af nogle af hans vigtigste sange. - I Brecht-afsnittet diskuteres lærestykke-teorien og det episke teater, hvorefter teksten og dele af musikken til lærestykket "Die Massnahme" fra 1930 analyseres grundigt. En nærmere redegørelse for, hvorledes Brecht og Eisler mere konkret har samarbejdet, gives desværre ikke. Afsnittet slutes med nogle gode betragtninger omkring samtidens reaktioner på stykket og dets aktuelle politiske relevans (som ikke vurderes særlig højt).

Det afsluttende afsnit om Truppe 31's stykke "Musefælden" handler primært om problemerne med at lave agit-prop-teater for en proletariseret middelstand, og dette emne rummer jo en række aktuelle perspektiver, som gør dette afsnit vedkommende, selv om Truppe 31 og deres stykke i dag er så godt som ukendt. Ganske vist er der ikke plads til nogen særlig dybtgående behandling af de komplicerede problemer omkring "mellemlag", "middelklasse" og "småborgerskab", men der tages godt fat om centrale spørgsmål, og som kort pædagogisk indføring i problemfeltet er afsnittet udmærket. Selve analysen af stykket ender i midlertid med en negativ konklusion: stykket og dets "teknik" er uanvendeligt i dag.

Den hyggelige "Eftersnak" sidst i bogen kan ikke helt eliminere savnet af nogle overordnede, konkluderende synspunkter. Til gengæld er der et indledningsafsnit om "Specialets tilblivelse", som er mere ærligt og perspektivrigt end den slags forord plejer at være. Det handler nemlig om de to forfatters faktiske problemer i forbindelse med deres arbejde. Ikke - som traditionelt i et "videnskabeligt" forord - vanskelighederne med at opstøve kilder, tyde dem etc., men derimod vanskelighederne med hinanden, med sociale ("private") og arbejds-mæssige konflikter, med manderollen og de indbyrdes rollespil etc. Ikke et forord, som skal tjene til at sætte det efterfølgende i flot relief, men en åben og ærlig rapport om et stykke arbejde og dets reelle problemer.

Henning Nielsen
Lektor ved Musikvidenskabelig
Institut, Århus Universitet.